

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความเจริญงอกงามทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถดำรงตนและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีความรู้ทักษะและเจตคติและคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในอดีตที่ผ่านมา ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรยังจัดการศึกษาโดยยึดถือหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากส่วนกลาง หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทที่กำหนดให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันในฐานะที่เป็นพลเมืองไทย กระบวนการเรียนการสอนมุ่งเนื้อหาสาระและประสบการณ์เป็นหลักการทั่ว ๆ ไป แต่ไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่นในแต่ละแห่งซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2541: 102) และหลักสูตรยังมีข้อจำกัดบางประการนั่นคือ การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลาง ไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น ส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่สามารถส่งเสริมให้คนไทยก้าวสู่สังคม ความรู้ได้ทันการณ์ (กรมวิชาการ, 2544: 1 - 3) ดังที่อุดม เขยถิงส์ (2543: 28) ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนจากหลักสูตรแกนกลางทำให้นักเรียนได้เรียนในสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชน ทำให้ชุมชนขาดการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนได้ขาดความรักและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนละเลยทางมรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งอันพึงอนุรักษ์ในท้องถิ่นตน

จากปัญหาที่เกิดขึ้น รัฐจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ดังเห็นได้จากหลักสูตรฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533 ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาแต่ละแห่งกำหนดให้นักเรียนได้เรียนในเนื้อหาที่เป็นเรื่องของท้องถิ่น โดยเนื้อหาเหล่านี้อาจกำหนดไว้เป็นรายละเอียดวิชาหรือแทรกอยู่กับเนื้อหาอื่น ๆ (กรมวิชาการ, 2540: 5) เพื่อให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่นและเกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเฉพาะตามมาตราที่ 27 วรรคที่สอง ที่ระบุให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ อีกทั้งเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จักท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 7)

มาตราดังกล่าวได้ระบุอย่างชัดเจนว่าการกำหนดให้นักเรียนได้เรียนในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของตนและท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ เพื่อให้นักเรียนรู้จักท้องถิ่น เกิดความรัก และความผูกพันกับท้องถิ่น ถือเป็นสภาพบังคับของกฎหมายที่สถานศึกษาต้องจัดให้มีขึ้นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งจำเป็นต้องจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาสาระในรายวิชาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษาให้นักเรียนได้เรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กรมวิชาการ, 2545: 2) นั่นคือเมื่อสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งโครงสร้างของหลักสูตรประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนานักเรียนในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้เป็นการกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระแบ่งเป็นสองส่วนคือ สาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมประกอบด้วย กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้หลาย ๆ หน่วยโดยกลุ่มของสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่จัดขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนในสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักเรียนทุกคน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นผู้กำหนดขอบเขตเนื้อหา สำหรับสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องกำหนดขอบเขตเนื้อหาเองได้ตามสภาพความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น (กรมวิชาการ, 2546: 118)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวดำเนินการในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดเนื้อหาสาระให้นักเรียนได้เรียนในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมีลักษณะเหมือนกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 นั่นเอง ความเหมือนของหลักสูตรคือให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน แต่การจัดเนื้อหาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นการติดตาม “หน่วยการเรียนรู้” (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2545: 130) ดังนั้นการจัดเนื้อหาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จึงจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการจัดการความรู้ที่ครบวงจรในเรื่องหนึ่ง ที่เกิดจากการจำแนกเนื้อหาความรู้ของแต่ละสาระการเรียนรู้ออกเป็นเรื่อง แต่ละเรื่องให้มีความรู้ครบวงจร การจัดเนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นการติดตาม “หน่วยการเรียนรู้” ซึ่งเทียบเท่ากับ “บท” ในหลักสูตรที่ผ่านมา (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2545:130) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้จึงเป็นการจัดเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้และการประเมินที่เบ็ดเสร็จภายในแต่ละหน่วย เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนด นาตยา ปิลาชนานนท์ (2546: 51-52) ให้ข้อเสนอในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ให้ดีมีคุณภาพ มีคุณค่าต่อนักเรียนว่าต้องจัดทำ

หน่วยการเรียนรู้ให้มีลักษณะที่มีความท้าทาย น่าสนใจ สอดคล้องกับประสบการณ์ และชีวิตจริงของนักเรียน นักเรียนสามารถเข้าไปสัมผัสจับต้องกับสิ่งที่เรียนสามารถนำความรู้จากหน่วยไปใช้ได้ทันที และควรเอื้อให้เกิดการวางแผนการเรียนที่เป็นการบูรณาการในกลุ่มสาระหรือข้ามกลุ่มสาระก็ได้ เป้าหมายของการเรียนแต่ละหน่วยจึงควรสะท้อนผลผลิตการเรียนรู้ที่เป็นองค์ความรู้กว้างขวางและหลากหลาย เพื่อเอื้อให้เกิดกิจกรรมภาพใหญ่ ซึ่งนาคยา ปิรันธนานนท์ (2546: 46-47) กล่าวว่าในการที่โรงเรียนวางหลักสูตรแต่ละรายวิชาออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ นั้น จะทำให้มีการเชื่อมโยงบูรณาการเรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต่างกัน ได้ง่ายกว่าการกำหนดรายวิชาและหัวข้อตามแบบหัวข้อในหนังสือเรียนซึ่งทำให้การเรียนรู้มุ่งเรียนเนื้อหามากกว่าการเกิดความคิดรวบยอด อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชีวิตจริงของนักเรียนและให้นักเรียน ได้ตรวจสอบความเชื่อมโยงถึงความเป็นจริงในโลกได้อย่างดี นอกจากนี้อุดม เชยกิจวงศ์ (2543: 7-8) ยังกล่าวว่า การจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยกำหนดเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม เป็นการตอบสนองการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการเรียนที่มีความหมายต่อชีวิต เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับชีวิตจริง ทำให้นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เกิดความรัก ความผูกพัน รวมทั้งความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนและสามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการประกอบอาชีพได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนและชุมชน ให้นักเรียนได้เลือกเรียนรู้อย่างอิสระ ตอบสนองชีวิตจริงและส่งเสริมให้นักเรียนได้ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองตามสภาพที่แท้จริง เป็นบรรยากาศที่เสริมสร้างความพึงพอใจให้แก่ นักเรียน อันมีผลต่อการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญจึงถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยมีความเชื่อว่าการเรียนการสอนที่บรรลุผลนั้นต้องเรียนตามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงของนักเรียน เนื้อหาที่นำมาเรียนควรเป็นเรื่องที่นักเรียนอยากเรียน การเรียนการสอนมุ่งให้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ (อุดม เชยกิจวงศ์, 2543: 79) จึงนับได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เป็นการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพราะมีการเรียนรู้ การประเมินผลที่เน้นการปฏิบัติจริงในสภาพที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ความเป็นจริงของการดำเนินชีวิตของนักเรียน ดังนั้นในการวัดและประเมินผลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ โดยใช้การประเมินผลที่เรียกว่าการประเมินผลตามสภาพจริง การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นการวัดผลที่สอดคล้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับชีวิตจริง สามารถวัดประเมินผลตามสภาพจริงของนักเรียน (กรมวิชาการ, 2543:1) ไม่ใช่เป็นการวัดที่ต้องการรวบรวมข้อมูลที่อยู่ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อต้องการผลของการวัด

เช่น การสอบด้วยแบบทดสอบเท่านั้น (พรทิพย์ ไชยโส, 2541: 1) วิธีการที่ใช้ประเมินควรหลากหลาย และรอบด้าน คือประเมินทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม หลากหลาย เน้นการประเมินจากการปฏิบัติมากกว่าความรู้

โรงเรียนวัดโคกโพธิ์ ตั้งอยู่กลางใจกลางหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลคลองรี อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา สภาพแวดล้อมหลากหลายด้วยธรรมชาติที่เป็นป่าชายเลน ทุ่งนามีตาลโตนครियงรายอยู่เป็นจำนวนมากชาวบ้านมักเรียนเป็นภาษาถิ่นได้ว่า “ดงโหนด” และเป็นโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ตั้งอยู่ในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ปัจจุบันมีครู 8 คน มีนักเรียนทั้งหมด 149 คน เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนได้กำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการจัดการศึกษา คือสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ ร่วมมือกับชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้ไปใช้ในแก้ปัญหา อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย (โรงเรียนวัดโคกโพธิ์, 2549: 8) สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงาน ทำงานเป็นทีม รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการ การวางแผนออกแบบการทำงาน สามารถนำเอาความรู้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้างพัฒนางาน ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานและการทำงาน (กรมวิชาการ, 2544: 5) หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดทำสาระการเรียนรู้จึงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและตามความสนใจของนักเรียน ส่งเสริมการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ มุ่งเน้นให้นักเรียนมีนิสัยรักการทำงาน และมีทักษะในการปฏิบัติงาน นำประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตและนำไปเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ให้มีลักษณะสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของท้องถิ่น และความต้องการของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย หน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้นำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการเลี้ยงโคนมไปประยุกต์ใช้ในต่างบริบทของบุญเรียง ขจรศิลป์ และคนอื่น ๆ (2546: 238-240) มาใช้เป็นแนวดำเนินการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการนำกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการเลี้ยงโคนมไปประยุกต์ใช้ในต่างบริบทของบุญเรียง ขจรศิลป์ และคนอื่น ๆ (2546: 238-240) พบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการเลี้ยงโคนมสามารถนำไปใช้

กับต่างระดับการศึกษา ต่างเนื้อหา ในบริบทของชุมชนที่มีสภาพของโรงเรียนแตกต่างกันในด้านการจัดการศึกษาและสภาพชุมชนที่แตกต่างกันในเรื่องของสภาพแวดล้อมและเศรษฐกิจของชุมชนและยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในชั้นดังกล่าว ประกอบกับ โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้เป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือสอดแทรก สาระเพิ่มในลักษณะหน่วยการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณะและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น หน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพสังคมเศรษฐกิจของท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนรู้จักและเข้าใจชีวิตและมีความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะในการปฏิบัติงาน พัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ใช้วิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หน่วยการเรียนรู้เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยศึกษาคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้จากประเด็นต่อไปนี้
  - 3.1 ทักษะการปฏิบัติงานของนักเรียนจากการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
  - 3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
  - 3.3 ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา หน่วยการเรียนรู้ เรื่องหัตถกรรมสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และสรุปเป็นแผนภาพ ดังแผนภาพประกอบ

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนาungศึกษการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี หน่วยการเรียนรู้หัตถกรรมสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดโคกโพธิ์ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดตามขั้นตอนการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการและความคิดเห็นในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
- 1.2 ครู จำนวน 1 คน
- 1.3 ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน
- 1.4 ผู้ปกครอง จำนวน 3 คน
- 1.5 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน
- 1.6 นักเรียน จำนวน 3 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ ผู้ตรวจสอบคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน
- 1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 2 คน
- 1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน

ขั้นตอนที่ 3 การนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้และการประเมินผลการใช้หน่วยการเรียนรู้

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษา กระดังงา คลองรี ชุมพล ดิหลวง สนามชัย จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดกลาง โรงเรียนวัดกระดังงา โรงเรียนชุมชนวัดคลองรี มิตรภาพที่ 220 โรงเรียนวัดสนามชัย โรงเรียนวัดโคกโพธิ์ โรงเรียนบ้านท่าคุระ โรงเรียนวัดดิหลวง โรงเรียนสมเด็จเจ้าพะโคะ และโรงเรียนวัดนางเหล้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 176 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดโคกโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 25 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

กรอบเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานประดิษฐ์) เนื้อหาที่เกี่ยวกับตาลโตนด ดังนี้

- 2.1 ตาลโตนดค่า
- 2.2 สานสวย ด้วยมือเรา
- 2.3 หนูน้อยนักประดิษฐ์
- 2.4 สร้างสรรค์ผลงาน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์

ตัวแปรตาม คือ ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงนิยามศัพท์เฉพาะบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

5.1 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพหน่วยการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 การนำหน่วยการเรียนรู้ไปใช้และประเมินผลการใช้หน่วยการเรียนรู้

5.2 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง เนื้อหา/สาระที่จัดให้แก่ นักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เนื้อหาเกี่ยวกับตาลโตนดที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ประกอบด้วย ชื่อหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับชั้นหลักการ จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียนกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนของนักเรียนทางด้านการเรียน หลังการใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประเมินได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

5.4 ทักษะการปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถการปฏิบัติงานตามกิจกรรมและชิ้นงานโดย ประเมินเป็นกลุ่ม เป็นรายบุคคล โดยกำหนดรายการประเมินตามตัวบ่งชี้ ที่แสดงคุณภาพของการ ปฏิบัติของผู้เรียน เป็น 4 ระดับ 4 หมายถึง ดีมาก 3 หมายถึง ดี 2 หมายถึง พอใช้ 1 หมายถึง ปรับปรุง

5.5 ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง หัตถกรรมสร้างสรรค์ ในด้านสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประโยชน์ของการวิจัยออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านครู

1.1 เป็นแนวทางสำหรับครู ในการพัฒนาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

2. ด้านผู้เรียน

2.1 ผู้เรียนได้นำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2.2 ผู้เรียน เห็นคุณค่า ห่วงเห่น ทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง

3. ด้านสถานศึกษา

สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาที่มีหน่วยการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความสนใจความ ต้องการของชุมชนและผู้เรียน

4. ด้านชุมชน

ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษา